

MAGYAR KURIR

Indúlt Bétsből, Pénteken Augustus' 15-dik napján, 1817-dik esztendőben.

L o n d o n.

A' Ministereknek nem kevés kedvetlenségekre ütött-ki nem rég' egy Mackinley nevű, igen nagy lázszótnak tartatott bűnösnek pere Skotziában Edinburgban. Ő Glasgoni fiú, hol a' múlt és folyó esztendőben oly sok nyúghatatlanságok folytak. Az Anglus törvények-szerént bizonyos kérdések vagynak határozatva, mellyeket valamelly bűnösnek pere' alkalmatosságával a' bizonyságoknak eleikbe terjeszteni szoktak. Így történt most is. Campbell nevű ember volt az első, kit, mint Mackinley ellen való bizonyóságot a' törvényszék' eleibe előállítottak, 's egy szokott kérdést eleibe terjesztettek, melly e' volt: *Nem kapott-é valakitől valami jutalmat vagy ígéret-tételt, azért, ha Mackinley ellen bizonyóságot fog tenni?* — Mindenek azt gondolták, hogy Campbell csak azt fogja röviden felelni, hogy semmit se kapott senkitől, 's csak elhültek rajta, hogy ekképpen felelt: — „De kaptam; mert a' Korona' Prokurátora azt ígérte: hogy semmi büntetésem nem fog lenni; hogy a' Pruszsziába való kivándorlásra passust kapok; 's úti költséget is ígért, ha, mint bizonyóság, Mackinley ellen, vallani fogok. Egy pár tzipökrevalót már adott is; a' pénzről azt mondotta, hogy azt azután fogja által adni, minekutána az ítélet kimondatik.“ — Ezen nyilatkoztatás után a' Campbell bizonyóságtétele nem fogadtatott-el, 's az

ő utánna következett bizonyóságok is vagy négyen, semmi nevezetes vallást nem tévén, a' Korona' Prokurátora meggondolkozott, 's a' Mackinley ellen való vádat maga vissza vette.

Két Anglus Lordok, Belmore és Craven, elútoztak Ásiába a' Szentföldre mindenik a' maga tulajdon hajóján. Craven még nem irt onnét vissza semmit: hanem Belmoretól már érkeztek tudósítások. Azt írja, hogy most Jerusalemben tartózkodik; a' Kalvariahegynek tövében van szálláson. Minden órán Damascus felé fogja onnét útját venni.

A' Lord Amherst hajótöréséről, ki Rhinába rendkívülvaló követségbe volt rendeltetve, hanem a' Császárhoz audientziára nem bocsáttatván, onnét visszafelé folytatta evezését, már bizonyos és környülállásos tudósítások érkeztek. Februarius' 18-dikán reggel 7 óratájban a' Jáva és Sumatra között találtató Sunda nevű igen nevezetes szoros tengeren Middle-Islandnak Északi tsutsánál történt a' szerentsétlenség, hol az Alcestének seneke kösziklához tsapódván, egyszerre oly nagy lyukat kapott, hogy a' berohanó viznek soksága miatt sietve oda kellett azt hagyni. Lord Amherst a' hozzátartozókkal egy fedetlen tsajkán evezett által Bataviába, a' hova Febr. 23-dikán érkezett meg szerentsésen. Maxwell az Alceste' Kapitánya pedig és a' hajós legények Middle-Islandnak partjaira kaptak-ki, a' hol azon iparkodtak, hogy a' hajórol még a' mit lehet oda kirakhassanak s'

megtarthassanak, míg az alatt *Bataviából* hajó érkezett oda, a' melly őket is szerentsésen felrakta 's elvitte. Mindegyütt 25-tön voltak. Mikor a' Bataviai hajó megérkezett hozzájuk, a' sziget' lakosai az úgynevezett *Malayok* már valamely 6 vagy 7 százan körül vették volt őket, 's meg akarták támadni.

A' *Londoni* újságlevelék boszszankodva írják, hogy az Afrikai tolvaj Státusoknak hajóik, ismét minden tartózkodás nélkül folytatják a' ragadozást. —

Léd a nevű *Bordeauxból Bréma* felé evező hajót Julius' 25-dikén a' Frantzia partoktól nem messze *Quessant* táján fogott-el két *Tunisi* fegyveres hajó, mellyek közzül egygyiknek *Taska* a' neve. A' mi több, azután még a' *Corunnai* (Spanyol) kikötőhelybe is bevezetni mérszlettek eleségért 's friss vizért, 's ragadományokat is bevezették oda; 's minekutánna szükséges eledellel 's vízzel megakodtak volna, egész bátorsággal tovább folytatták útjokat Tunis felé. —

Az *Industry* nevű Orosz Brigget is elfogni mérszlette hasonlóképpen nem messze a' Frantzia partoktól *Finis-terre'* táján Junius' 8-dikán egy *Algiriai* prédáló hajó: de meg adta az árát mérsztségének, 's vigyázatlanságának, mint-hogy az Orosz Kapitányt öt Orosz hajós legényelkel együtt a' hajón hagyván 's csak 11 Török hajóslegényt hagyván mellettük, ezek Junius' 11-dikén a' tizenegy Törököt nyakon kapták 's rendre mind a' tengerbe hányták őket. Az Orosz Kapitány' neve *Schumann*, ki is Jul. 7-dikén szerentsésen megérkezett visszanyert hajójával 's öt hajós legényeivel, *Lisbonához*.

R o m a.

Julius 28-dikán titkos *Consistoriumot* tartván Pápa ö Szentsége, egy fontos beszédet intézett a' Kardinálisokhoz, melyben két nevezetes tárgyakról tett jelentést ö Eminentziájoknak, úgymint:

hogy a' Romai Szent Szék és XVIII-dik Lajos Frantzia Király között való új *Concordata* megkészült, és hogy ö Szentsége ennek alkalmatosságával öt új Kardinálisokat nevezett-ki, kik között van *Talleyrand-Perigord Angelicus Sándor* is, a' *Rheimsi* volt Érsek. Született *Párisban* 1737-ben. A' *Concordatának* foglalatja ez: —

„*Hetedik Pius Pápa* ö Szentsége, és *XVIII-dik Lajos Frantzia ország 's Navarra Királyaközött való Egygyezés.*

„Ö Szentsége VII-dik Pius Pápa és ö Legkeresztényebb Felsége, annak leghatóságabb ohajtásától lelkesítettvén, hogy azon szenvedéseknek, mellyek Frantziaországban az Egyházat ily sok esztendőktől fogva látogatják, egészszen véget vehessenek, és a' Religiónak ezen országban a' maga régi fényességét vissza adhassák, minekutánna a' *Szent Lajos Unokájának* a' maga Ösei' thronusára való szerentsés visszatérése a' papi dolgoknak ezen országban való jobb elrendeltetését megengedte volna, meghatározták, hogy egygyütt közönséges Egygyezésre lépjenek, melly mellett azonközben fenn tartják magoknak azt, hogy a' Catholica Religiónak ügyéről még továbbá is, 's még gazdagabb mértékszerént, gondoskodni fognak. — „Ehezképpest VII-dik Pius Pápa ö Szentsége, *Consalvi Ercole* ö Eminentziáját, a' Romai Szent Egyház' Kardinálisát, Sz. Agatha' Diaconusát (*ad Saburram*), a' maga Titoknokját — ö Felsége Frantziaország' és Navarra' Királya pedig Gróf *Blacas Casimir János Péter* ö Excellentziáját, *Aulps'* és *Roland'* *Marquisát*, Frantziaországi Pair', a' Királyi ruhák' kamarája' Fő Mesterét (*Grand Maître de la Garderobe*), a' Szent Széknél lévő rendkívül való fő rangú Követjét — a' magok tellyes hatalmú Biztosáikká kinevezték — kik is a' magok jó és illendő formában találattott meghatalmazó irásaikat egymástól

költsönösen általtserélvén; az itt következő tikkelyekben egygyeztek-meg:

I. Tzik. A' X-dik Leo Pápa's I-ső Ferentz Frantzia Király között kötött *Concordata*, helyre állittatik.

II. Tzik. Ennek következése szerint, az 1801-ben Julius' 15-dikén kötött *Concordatának* ereje megszűnik lenni. —

III. Tzik. Azok az úgynevezett *Organicus Tikkelyek*, a' mellyek ő Szentségének előrevaló tudta nélkül készültek 's ő Szentségének minden helybehagyása nélkül 1802-tőben Aprilis' 8-dikán, az 1801-ben Julius' 15-dikén készült *Concordatával* egygyütt hirdettettek ki, minden tekintetekben, a' mik az Egyháznak tudományával és törvényeivel ellenkeznek, eltöröltetnek. —

IV. Tzik. Azon Püspöki megyék, mellyek Frantziaországban az ő Szentsége 1801-ben Nov. 29-dikén költ Bullájának erejeszerént eltöröltettek vala, annyi számra állittassanak vissza, mint közönséges megegygyezéssel a' Religiónak nagyobb javára, meghatározatik. —

V. Tzik. Mind azok az Érseki és Püspöki megyék, mellyek a' nevezett, 1801-ben Nov. 29-dikén költ Bullának erejeszerént Frantziaországban felállittattak, valamint szintén ezen megyéknek mostani Birtokosaik is, megtartatnak. —

VI. Tzik. Ezen előbbeni tikkelynek foglalataja, melly által a' rendeltetik, hogy a' Frantziaországban fennálló Ersekségeknek 's Püspökségeknek mostani valóságos Birtokosaik megmaradjanak, bizonyos kivételeket, a' mellyek fontos és törvényes okokon fundáltatni fognak, telyességgel meg ne' akadályoztathat, 's ellene nem állhatnak annak, hogy a' mostani említett megyék' Birtokosaik közzül némelyek más megyékbe által ne tétethessenek. —

VII. Tzik. Valamint a' most fennálló ügy a' még felállittatandó Püspöki

megyék, mostani Birtokosaiknak 's az üresenlévő Székek' Káptalannyaiknak megegygyezésekkel, oly határokat fognak kapni, mellyek azoknak jobb kormányoztassokra nézve a' czéllal legmegegygyezőbbeknek fognak tettzeni. —

VIII. Tzik. Valamint a' most fennálló ügy az ezután felállittandó Püspökségeknek, illendő vagyonok rendeltetnek fekvő jóságokban és a' Státus' kassájából való kész pénzben, mihelyest ezt a' környülállások megengedik: addig is pedig ezeknek az Egyházi Pásztoroknak illendő jövedelmek rendeltetnek az ő állapotjoknak jobb karba lejendő helyhezttetésekre. Hasonló gond fordittatik valamint a' fennálló ügy a' még felállittatandó Káptalanoknak 's Plebániáknak jövedelmeikre is. —

IX. Tzik. Ő Szentsége és ő Legkeresztényebb Felsége mind azokat a' szenvedéseket esmerik, mellyek a' Gallicana Egyházakon feküsznek. Megesmerik azt is, melly hasznos legyen a' most fennálló Püspökségeknek mennél hamarabb lejendő szaporittatása. Erre nézve ő Szentsége, hogy ily nagy haszon tovább ne' halogatódjon, haladék nélkül egy Bullát fog az új Püspökségeknek felállittatások, 's a' feljebb említett megyék' határaiknak ki rendeltetése eránt, kiadni. —

X. Tzik. Ő Legkeresztényebb Felsége, hogy a' Religio eránt viseltető buzgóságának egy új bizonyosságát mutassa, ezeránt ő Szentségével tartandó további tanátskozás után, minden hatalmában lévő eszközöket arra fog fordítani, hogy azon rosszakat és akadályokat, mellyek a' Religio' javának 's az az Egyházi törvények' betöltetésének útjában állanak, azonnal elhárithassa, mihelyest lehet. —

XI. Tzik. Azoknak a' hajdani Apáturságoknak vidékeik, mellyek eddig egy Püspöki megyéhez sem tartoztak (*Abbatiarum nullius dioecesis*), azokhoz a' megyékhez tsatoltatnak, a' mellyeknek ha-

táraik között, a' határoknak új elintézte-
lése után találatni fognak

XII. Tzik. A' jelenlévő Alkunak I-ső
tzikkelyében előfordult határozás azon
Concordatának helyreállítatására nézve
a' melly Frantzia országban 1789-tzig
fennállott, nem fogja magával hozni azon
Apáturaságoknak, Priorságoknak, 's egyéb
akkor fennállott Prébendáknak (papi jö-
vedelmeknek) helyreállítatásokat is. De
egyéberánt mind azoknak a' Prébendák-
nak, mellyek ennekutánna felállítathat-
nak, alája kell az említett *Concordata'*
rendeléseinek vettettetniek. —

XIII. Tzik. A' jelenlévő Egygyezés'
megerössítettése' kitseréltetődésének, egy
hónap alatt, vagy ha lehet még hama-
rabb is meg kell esni. —

XIV. Tzik. Mihelyest ezen megerös-
sített Egygyezés költsönösön kitserélte-
tik, ezt ő Szentsége még egy Bulla által
is meg fogja erősíteni, 's a' megyék' ha-
tárainak elintéztetését, egy más Bulla ál-
tal állandóvá tenni. —

Melynek hitelesítéséül a' két Rész'
Biztosai a' jelenlévő Egygyezést aláírták
's arra a' magok petsétjeket reá nyom-
ták.

Igy történt *Romában* Jun. 11-dik
napján 1817-ben. —

„*Blacas d Aulps.*

„*Consalvi Ercole,* Kardinális.

A' *Talleyrandon* kívül most kine-
veztetett más négy Kardinálisok, ezek:
Francesco Cesarei-Leoni, Decano
della sacra Rota Romana, szül. *Perugi-*
ában 1. Jan. 1757.

Antonio Lante, Decano de' Chieri-
ci della Rev. Camera apostolica, szül.
Romában 17. Dec. 1777.

Cesar Guillaume de la Lauzerne,
Langresi volt Püspök, szül. *Párisban*
Januariusban 1738.

Louis François de Beausset, *Alai-*
si volt Püspök, szül. a' *St. Tamás* me-
gyéjében 1749. eszt.

* * *
Pápa ő Szentsége ilyen irást küldött
a' Frantziaországi Ersekekhez és Püspök-
köz: —

Tiszteletreméltó Atyámfiai és kedves
Fiaim!

Köszönet és Apostoli áldás!

„Ha ily sok rettentő özszerázattatás
után azt a' szőlős kertet megtekintjük,
mellyet az Úr a' szép Frantziaországba
plántált: tsak hamar szemünkbe tűnik,
hogy annak legjobb megmiveltetése attól
légyen felfüggesztelve, hogy több mun-
kások állittassanak belé. Ily vélekedés-
ben van a' mi Kristusban igen szeretett
fiunk *Lajos* ő Legkeresztényebb Felsé-
ge is. Meggyőzöttetve lévén ő Felsége
affelől, hogy ezen eszköz ennek a' nagy
Királyságnak papi állapotját a' szélveszek
által lett megrongáltatása után megerös-
síteni fogja, ezen gondoskodásával meg-
egyezőleg tudunkra adta a' Püspökségek'
számának neveltetését tárgyazó kívánsá-
gát. Nem tartjuk szükségesnek néktek
előrevaló nyilatkoztatást tenni affelől,
melly örvendező készséggel elő segélleni
kivánnjuk mi, Apostoli hatalmunk által,
egy ilyen vallásos Királynak kegyes ohaj-
tásait; mert nem az emberi dolgok' vál-
tozandósága az, mint *I-ső Inocentzius*
mondja, a' mi belénk azt a' gondolatot
adta, hogy a' Szentegyház' állapotját meg-
változtassuk; hanem szerentséseknak tart-
juk magunkat, hogy az isten annak bé-
telyesítésére módot adott, a' mit régen
ohajtottunk, 's a' melynek végrehajtalá-
sát tsak meggyőzhetetlen akadályok gá-
tolták-meg. Minthogy ehezképpest a' mi
célzásunk az, hogy Frantziaországban
a' most fennálló Püspöki megyéket meg-
tartván, több más újabbakat is felállítsunk
azok között, mellyek az 1801-dik eszten-
dő előtt fennállottak; erre nézve elkerül-
hetetlenül szükséges leszen az, hogy a'
megyék új felosztatást kapjanak, melyből
mi az Úrnak nyájára nézve legnagyobb

hasznokat remélnünk. Tehát nem kételkedünk legkissebbet is az eránt, hogy ezen felosztásban ti is meg fogtok egygyezni, önnön tapasztalástokból tudván, hogy melly nagy hasznok származzanak ebből a' megyéknek jó kormányoztatásokra. Telyes bizodalommal intézzük tehát ezen írásunkat hozzátok. Ez a' dolog, Tiszteletreméltó szeretett fiaim, a' lelkek' idvességét illeti, a' melly tekintetben semmi áldozat-tétel nem igen nagy, minthogy ezt a' mi Idvezítőnk a' maga vérén vásárolta-meg. Nyilatkoztassátok-ki siető válaszlástok által azeránt való készségteket, hogy gondoskodásunknak 's a' Legkeresztényebb Király' hasznos célzásának eleget tenni kívántok, hogy ily jó igyekezetek valahogy semmiféle részrehajlás' lelke által meg ne gátoltassanak. Egyszersmind kérjük a' minden áldások' adóját, hogy azokat reátok töltse-ki, melly mellett mi atyai jó akaratunknak bizonyosságául, Apostoli áldásunkat adjuk néktek. —“

„VII-dik Pius, Pápa.

„Consalvi, Cardinális.

S t o c k h o l m.

A' Koronaörökös, mikor a' maga fiát a' Státustanátsba bevezette volna, így végezte azon hozzá intézett beszédjét, melly a' 12-dik számú M. Kurirban félbe maradt: —“

„Ez az az egyetlenegy, józan okossággal megegyező kormányozási Systema, a' melly egy oly néphez méltó, melly a' maga méltóságát érzi, jusait félti, 's ezeket állandóképpen meghatározni kívánja. —

„Hogy ily nagy *resultatumot* elérhessünk, 's kormányozási Systemánkat a' tökéletességnek ily nagy gráditsára felemelhessük, az a' célzása ő Felségének, hogy az Ország' Rendjeit özszezhivassa. Ezeknek hazaszereteljekre 's belátásokra akarja bízni, hogy a' magok törvényhozói hatalmuk által ezt a' tökéletesülést

megerősítsék. A' nemzet meg fog felelni ennek a' Felséges meghivattatásnak, 's elő fogja ezen nemes célzást segélni. Te pedig fiam, melly szerentsésnek tarthatod te magadat azért, hogy oly környülállások között botsáttatol-be a' Státustanátsba, mellyen abban ily fontos dolgok fognak a' tanátskozásnak tárgyai lenni! Te, tudod már most, hogy mik legyenek a' principiumai annak a' haza' atyának, a' kivel éppen azon egy gondolatban lenni, 's éppen azon érzékenységgel birni szerentsém van. Járják által szívedet Julius' 4-dik napjának reád nézve felséges és nevezetes minden tárgyai! Jusson eszedbe, hogy ezeknek resultatumai által annak a' drága jó Királynak kell megjutalmaztatni, ki a' maga szívének egész nyájasságát nekünk szentelte, ki a' maga hosszú és ditsőséges pályafutása után a' bizodalomnak és szeretetnek még egy utolsó tekintetét fogja reád vetni. —

„Már most elérted azt az időt, melyben a' mi törvényeink szerént nem vagy többé az atyai hatalom alatt: de a' melly hatalom, fiam, mint magad jól tudod, eddig se' volt reád nézve soha egyéb az én nyájasságom' hatalmánál; ezt pedig, fiam, sem a' törvények sem a' te időd meg nem gyengithetik soha, és te mind addig meg fogsz ezen nyájasságnak felvigyázása alatt maradni, valameddig az isteni gondviselés a' te atyádnak napjait nyújtani fogja. Fordítsd hasznodra, fiam, az időt, mellyel ő bennünket meg fog áldani; erősítsd lelkedet 's természeti tulajdonságaidat (Characteredet), hogy a' reád várokozó gondok és terhek, akár-melly szempillantatban készen találjanak tégedet arra, hogy őket elhordozhasd.“

H e l v é t z i a.

Krüdener nevű aszszonyság egyidőtől fogva sok lármát tsinál a' maga prédikálásával 's jövendőlgetéseivel: hanem nem sokáig szenvedik egyegy helyen.

Ezen utolsó időkben (mint a' *Schafhausen* újság írja) *Diessenhofenben* tartózkodván, itt különösen a' 'Sidókra' forpította figyelmelességét. *Gajlingen, Randedek*, 's más falukból sokakat magához tsalván közzülöl, nagy dolgokat beszéllet nékiek a' nemsokátörténendő nagy változásokrol, az emberiségnek megtartatásáról, és hogy ők ezen munkában, mint istennek választott népe, mi némü részt fognának venni! El nem felejtette megfenyegetni Helvétziát azeránt, hogy az istennek mitsoda ostora fogna ott az istenről ellelejtkezett, nyakas, és hitetlen lakosokra, 's a' Kantonok' Országlószékeikre közelgetni, reájok nézve pedig (a' 'Sidókra') mi némü isteni áldások fognak szállani. Hanem észébe vévén nem soká, hogy a' Kanton' előjárói az efféle profétálást nem jó szívvél halgatják, egy fél óra nem telt belé, hogy onnét a' Profetiszsa felkerekedvén, mint gondolják *Höhentwielben* vette útját, melly már a' *Württembergi Király*' határaiban esik.

* * *

Coppetben Jul. 28-dikán szép halotti tisztelettel temették-el a' *Staelné* meg hidegült tetemeit, a' hol Testamentomában kifejezett kívánsága szerént, ősei sírjába tették-bé örök nyugalomra.

M a d r i d.

Az Országlószék legnagyobb pontossággal és keménységgel utánna láttat a' finantziái új plánum' vágrehajtásának. Az *Escorialban*, a' Király' egygyik residentziájában lakó Barátok ő Felségéhez folyamodtak, hogy őket kiméltesse meg ezen adófizetéstől azon privilegiumra néz-

ve, mellyet nékiek a' Spanyol Királyok adtak. A' Király ellenben, a' helyett hogy kérésseket telyesítette volna, megparantsolta, hogy éppen ezen Barátoknál kezdjék az adónak felszedését. (Nem leszen szükségtelen megjegyezni, hogy ezen új adót a' Pápa' helybehagyásával vetették most Spanyolországban a' papságra.

Spanyol Amerika.

Ezen napokban sokat irtak némely Angliai 's más levelek az Amériikai insurgenseknek szerentsés lépéseikről: hanem más ugyantsak Angliai újságlevelek kétségessítették a' dolgot. De újabb tudósítások is érkeztek, mellyek hasonlóképpen nékiek kedveznek, azt erősítvén, hogy *Boliwár* ugyan vagy két versben keményen vissza veretett, hanem harmadszor is próbát tévén, ekkor *Caraccast* a' fő várost, elfoglalta. A' melly szerént *Venezuela* már tsaknem egészen az insurgensek' kezében volna; a' Kir. seregek pedig tsak az *Orinoko* mellett volnának még néhány erősségeknek birtokában.

A' *Floridai* tengeren *Amélia* szigetének *Sir Gregor Mac-Gregor* által történt elfoglaltatását is említik ugyantsak ezen Anglus levelek, de boszszankodással, mert azt mondják, hogy ezen Generális az Egygyesült Státusokban verbuálta össze azon sereget, mellyel a' nevezett szigetre reárontván azt elfoglalta. — Nem vétett, így szollnak ezen Anglus irók, *Spanyolország* semmit az Egygyesült Státusoknak: sőt legbékességesebben viseli magát erántok: 's ezek még is megengedik, hogy valaki, titkon, az ő földjökön fegyveres sereget verbuáljon ellené. —

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Aug. 12-ik napján 325 $\frac{1}{2}$ — 13-dikán 322 $\frac{2}{3}$ — 14-dikén 317 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Budán Augustus 3-dikén. Eddig az ideig külön orvosoltatott és gyámolítatott itt a' szenvedő emberiség vagy a' város' Ispotályában, vagy pedig a' Misericordianus Barátoknál. De most, és nevezetesen a' fent irt napon ezen két Intézetek együvé kaptosoltattak, úgy hogy a' kettőből egy közönségk' Betegekháza formáltatott. Egész inneplési ceremóniával vitetett ez végre. Tudniillik minekutánna Aug. 2-dikén a' sullyosabb nyavalyában lévő betegek a' Város' Ispotályából a' lehető tsendességgel által tétettek volna a' tisztelt Szerzetesek' épületébe, Augustusnak 3-dikén reggel énekes Mise tartatott a' Vizi Városi Kápolnában. Ennek végeztével a' szegények áldoztak, annakutánna minnyájan új ruhába öltöztettek, és egy magát meg nevezeteni nem akaró Jóltévőnek jószívűségéből fölöstökömmel meg vendégeltettek. Azután Tiszt. *Szojkovits Ferentz* Plébános úr több Városi Tisztviselőkkel, és Biztosurakkal együtt a' Processiót az Országút nevű utzában lévő Barátok' Templomába. Itt a' Magyar Polgári katonaság parádézott, Mélt. *Kovalik János* Püspök úr pedig Nagy Misét mondott. Ezután a' Processió a' Misericordianusok épületéhez folytattatott, a' hol Mélt. Báró *Gerlitz Mihály* úrnak a' Nagy Mélt. Helytartó Szék Tanácsosának mint azon Intézet Fő Commissariusának jelenlétében általadta a' Városi Tanács a' Betegeket. Végre Német Predikáció tartatott, és Te Deum énekelletésével rekesztetett bé az inneplés. Nevezetessé teszi ezen tzeremoniát nem tsak az hogy Pest és Buda Városiból számosan voltak azon jelen, hanem különösen ez, hogy az által igen sokan felindultak a' Betegekkel való jó jótételekre, és buzgóságokat egyszeribe bőséges adakozásaikkal ki is jelentették.

Pesten Augustus 5-dikén. Ö Cs. K. Fő Herczege *Ferdinand* Magyar Országának Kommandirozó Generálisa ezen a' napon igen szép Hadi gyakorlást tartott a' *Rákos* mezején. Három Batalion gyalogságot állított és ágyukat is vitetett ki e' végre. A' kirendelt katonaság olly mesterséges forgásokat tsinált, és olly tüzzel tsatázott egymással, hogy a' kisergett néző sokaságnak valóságos gyönyörűséget okozott. Magokra a' katonákra nézve is nagy haszon van az ilyen Hadi játékokban; mivel tsak úgy nem hamvadik-be békesség idején sziveikben a' vitézi tűz, ha ottan ottan ilyen gyakorlások által fel ébresztetik az.

* * *

Torontál Vármegyében *Zombor* Helységéből Augustus 4-dikén 1817.

Melly különös, és tsudálatos légyen gyakorta a' természet munkálódása, e' ritka, és figyelmetességet érdemlő, rendkívül való eset, elég bizonyosággal szolgál: A' múlt hónap 21-dikén bizonyos alacsony sorsú, 28 esztendős, terhes aszszonyunknak, a' ki is, férjének már második hitvese, szülő órája el érkeztvén, reménysege fölött, ámbár nagy fájdalmak között még is szerentséssen négy élő, a' számnak sokaságához képest különös nagyságú, minden ~~temekben~~ tökéletes, sérjfiú gyermekeket hozott e' világra, kik mind a' négyen a' Templomban, az Anyaszentegyház szertartása szerint meg is kereszteltettek; nem lehetett mindazonáltal a' fájdalmas anyának szerentséje, hogy méhének ritka gyümöltsei közül tsak egy is életben maradván, ötet keserves szülésére, helységünket pedig e' ritka történetre, szüntelen emlékeztette volna, mert mind a' négy kised, az egyik ugyan mindjárt más nap és így mind egygyik egy más után egy egy nappal később, a' szülése fel felé vévén, úgy hogy

elsőbb az utolsó szülött, végre pedig az első, ártatlan életének vége lett. Követé ugyan csak nem sokára szép születtyeit maga a' fájdalmas anya is, a' ki szülésétől fogva szüntelen kinokkal gyötrödvén, e' hónap 2-dikán el vesztett kisedjeinek fel keresésére nem csak férjének 's hátra hagyott fiatskájának gyötrelme, hanem helységünk közönséges szánakozása mellett, az örökévalóságba útnakindult. Áldjad az Egeket, magasztaljad az Isteni Gondviselést bushadt Férj! mert néki úgy tettett, hogy szeretett párodnak drága gyümöltseiben itt kedve nem telhetvén, ott azokkal végnélkül örvendjen. — A' sirhalom, melly kedvesidet földözi, ke-tsegtesen a' bizonyos reménységgel, hogy a' gyötrelmet, mellyet halálok okozott, az örök vigság megnyerésével akarják néked pótolni!! —

* * *

A' Katonaság számára tett adakozásokról mostanába ilyen tudósítások érkeztek a' Magyar Országí Hadi Kormány-székhez:

A' St. Julien nevet viselő Gyalog Regiment Nevelő Házának T. *Nákó Konstanzia Márienföldi* és B. Komlósi Földes Asszonyság 20 öl kemény tüzi fát, — *Bayer József* Tömösvári Polgár a' közelebb multt Husvét innepére félakó bort, 1 borjut, minden ifjunak egy egy tojást és kalátsot, — T. *Gigoni* Praefectus úr 20 ft. kész pénzben, két bárányt, egy hold földnek hasznavételét, és ágybeli szalmát, — Tiszt. *Györfi* Esperest úr. annak a' 2 ifjunak, kik a' Kristus koporsójánál strázsát állottak 2 nap ebédet és vatsorát, — *Kalapka József* Tömösvári Könyvnyom-tató 6 rizma irópapírost, 20 tsomó iró-tollat, 5 tuttzet plajbászt, és 20 tollmet-sző kést - szinte 140 ft. árráig ajándékoztak.

A' Versetzi tanuló Ifjuság a' Siketnéma, és vak katona gyermekek Intézeté-nek számára 102 ft. gyűjtött és adott által.

* * *

Terjedtségmérő Szerszámok és Eszközök (a' Pesti Mezei Gazdában:) —

Valóban szerentsétlennek mondhatjuk a' Hazánkat abban, hogy mikor valakinek e' vagy ama' finom szerszám, nevezetesen a' Terjedtségméréshez vagy In'senöröknek 's Földmérőknek szükséges; már Bétsig meg-sem állunk, nem tudván hogy itthon nállunk, egy, ámbár Német ember, de Hazánkfia, született Pestifi, éppen olyan tökéleteseket készít, valamint Bétsben a' híres *Voigtländer*, és ugyanannyiért készíti azokat, valamint ez. —

Ennek az ifjú Szerszám-Mesternek a' neve *Haurant János Mihály*, lakik Pesten a' 3 fekete-ló-úttzában, 233 szám alatt (drey Rappangasse, Nro. 133.) Nyóltz esztendeig és 2 hónapig dolgozott ez a' Voigtländer híres műhelyében, a' mint a' Bizonyság-levele is mutatja, és minden drága szerszámok' készítése gyakran ment által a' kezén, még a' 17 hüvelykes egész karika, Tsilagmérő (Astrolabium) is, két messzelátóval, északmutatóval, 's a' többi; melynek az ára, most 1600 forint. A' munkája gyönyörű: melynek már itt helyben, nagy Tisztségeknél mutatta próbáját, megelegetésig.

Vármegyék, nagy Városok, Uradal-mak, nagy Oskolák és magános szemé-lyek is, bizvást folyamodhatnak az említett Mesterhez, mint igen jó erköltsü és szorgalmatos Ifjúhoz, akár új szerszámok' készítettése, akár pedig rozzantaknak megtatarozása végett. A' ki az oda-bizással elébb jár; rendszerént annak dolgozik elébb.

Miket készít pedig ez az ügyes ember (és Voigtländer), másszor nevenként és akkori árokkal együtt elő fogjuk adni a' Földmérők pedig, a' kik a' magok' szerszámaikat, ha bár mindenikkel nem birnak is, esmerik, laistrom előadás nélkül is jól tudják, mit szokott az ilyen Szerszám-mester készíteni.